

ZALAEGRSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

✉ 8901 Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 17-19. ☎ 92/502-100, fax: 92/311-474
E-mail: mayor@zalaegerszeg.hu

... napirendi pont

ELŐTERJESZTÉS

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése
2025. november 13-i ülésére

<u>Tárgy:</u>	Az 1944-ben elhurcolt zalaegerszegiek emlékművének áthelyezése
<u>Előterjesztő:</u>	Balaicz Zoltán polgármester
<u>Készítette:</u>	Polgármesteri Kabinet Horváth Gábor osztályvezető-helyettes
<u>Tárgyalta:</u>	Humánigazgatási Bizottság Gazdasági Bizottság Műszaki Bizottság
<u>Egyeztetve:</u>	Főépítési Osztály Méhesné Tatár Eszter főépítész

Törvényességi, tartalmi és formai szempontból ellenőrizte:

Önkormányzati Osztály *Super*

Költségvetési, pénzügyi-gazdálkodási szempontból ellenőrizte:

Közigazgatási Osztály *100%*

Tisztelt Közgyűlés!

1948-ban állították fel a mai Göcseji Múzeum mellett Vörös János 1947-ben készített alkotását, az "1944-ben elhurcolt zalaegerszegiek emlékművét", amely az előterjesztés 1. mellékletében látható.

Leírása:

Több mészke elemből összeillesztett hasábon felül feketére festett, alumíniumból öntött dombormű: két csendő által közrefogott 11 kimerült személy, 10 férfi és egy nő alakja. Szignálva lent jobbra: Vörös János Nagykanizsa 1947. A dombormű alatt három táblán vésett nagybetűs szöveg:

Bal oldalon:

VARGA GÁBOR
HORVÁTH ISTVÁN ÁCS
HORVÁTH ISTVÁN KÖM.
GERENCSÉR ISTVÁN KÖM.
NÉMETH JÁNOS KÖM.
NAGY JÓZSEF KÖM.

Középen:

1944-BEN A FASISZTÁK ÁLTAL ELHURCOLT VÉRTANÚ
MUNKÁSTESTVÉREINKNEK HÁLÁS EMLÉKEZÉssel AZ ÚJ HAZÁT ÉPÍTŐ
UTÓDOK
1948

Jobb oldalon:

JÁKLY KÁLMÁN LAKATOS,
HOMPÓ ISTVÁN TISZTV.
NEMES ERNŐ TISZTV.
KECSKEMÉTHY ALBERT
FEILI ERZSÉBET

Az emlékmű a Göcseji Múzeum 2019-2020-as felújítása során megsérült, azt a kivitelező cég munkatársai elszállították. Tájékoztatásuk szerint maga a dombormű megvan, egyben van, de a mészke elemek összetörtek.

Az alkotás helyére 2021-ben egy, a történelmi környezethez jobban illeszkedő új szobor került: Mihály városbíró szobra, amely emléket állít annak, hogy 600 évvel korábban, 1421-ben nevezte egy oklevél először Zalaegerszeget már városnak, illetve abból az időszakból ismerjük a városbírók (Mihály deák) nevét is.

Az elmúlt időszakban azzal a kéréssel fordult önkormányzatunkhoz Hóbor József, mint a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének elnöke, hogy "Magyarország 1945-ös felszabadításának 80 éves évfordulóján", vagyis a 2025-ös esztendő során állítsuk helyre és állítsuk eredeti helyére vissza az alkotást. Ugyanezen témában interpellált Góra Balázs önkormányzati képviselő úr is.

Úgy gondolom, hogy egyrészt maga a dombormű valóban képvisel művészeti értéket, másrészt

fontos emlékeznünk azokra a zalaegerszegiekre, akik 1944-ben szembeszálltak a náci Németországot kiszolgáló és hazánkat eláruló nyilas rendszerrel. Ezért magam is támogatom az emlékmű új helyen történő felállítását.

Felkértem egy szakmai bizottságot, hogy alakítsák ki az álláspontjukat a témáról. Tagjai voltak:

- Dr. Káli Csaba, a Zala Vármegyei Levéltár igazgatója
- Dr. Paksy Zoltán történész, levéltáros
- Bakonyi Péter levéltáros
- Dr. Kostyál László művészettörténész, a Zalaegerszegi Múzeumok Igazgatóságának tudományos igazgatója
- Béres Katalin történész, az adott korszak kutatója
- Dr. Vándor László, a Göcseji Múzeum nyugalmazott igazgatója
- Dr. Gyimesi Endre, a Zala Vármegyei Levéltár nyugalmazott igazgatója

A szakmai bizottság álláspontja a következő volt:

- A jelenlegi megújult környezetbe és az ottani szobrok (Mihály városbíró, középkori vármakett, Fiatalok) közé ez a dombormű már nem illik.
- Új helyszínt javasoltak, idézem: "Véleményünk szerint a Kosztolányi utcában, a Gulágra elhurcoltak emlékművének közelében, annak párjaként kellene felállítani, mint az egymást váltó diktatúrák könyörtelenségének mementóit."
- Javaslatot tettek egy plusz névre, idézem: "Mai tudásunk alapján egy név: Wiener Ferenc neve hiányzik a névsorból, őt is 1944. december 4-én hurcolták el feleségével, Feili Erzsébettel együtt."
- A szövegezésre javaslat: "A nyilas hatalomátvétel után 1944-ben elhurcolt zalaegerszegiek emlékére", alá pedig a történészek által megerősített és pontosított nevek kerülnének.

Feili Erzsébet
Gerencsér István
Hompó István
Horváth István
Horváth István
Jákly Kálmán

Kecskeméthy Albert
Nagy József
Nemes Ernő
Németh János
Varga Gábor
Wiener Ferenc

Az áthelyezni és felújítani kívánt emlékmű leírása:

Az eredeti emlékmű alapján az új foglalat is három osztatú lenne a felső, 90 cm magas pengefalon a domborművel, alatta a 40 cm magasságú feliratot és neveket tartalmazó egységgel, amelyet egy 40 cm magas talpkő zár le. Az emlékmű előtt 45 cm mély talapzat helyezkedik el, amelyhez 7m hosszúságú térkővel burkolt járda vezet. Az emlékmű szélessége 240 cm.

Az emlékmű anyaga a műalkotáshoz színében illeszkedő gránit kötömbre kerül, a betűk a jó olvashatóság érdekében fekete festést kapnak.

A felújítás és környezetkialakítás költségét a költségvetés soron következő módosításakor szükséges biztosítani, melyre előreláthatólag 5.000.000 Ft költségvetési forrás biztosítása szükséges.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 42. § 8. pontja szerint közterület elnevezése, köztéri szobor, műalkotás állítása a képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át.

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 109. § (1) bekezdése szerint művészeti alkotás közterületen, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről, lebontásáról a település önkormányzatának képviselőtestülete, Budapesten fővárosi tulajdonú közterület vagy épület esetében a fővárosi önkormányzat közgyűlése, a kerületi önkormányzat tulajdonában álló közterület vagy épület esetében a kerületi önkormányzat képviselőtestülete dönt, és gondoskodik fenntartásáról és felújításáról.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést a határozati javaslat elfogadására.

Határozati javaslat:

1. Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése az 1944-ben elhurcolt Zalaegerszegiek emlékművét a Kosztolányi Dezső utcán, a Gulágra elhurcoltak emlékművének közelében, annak párjaként kívánja elhelyezni. A Közgyűlés felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon az emlékmű felújításáról és elhelyezéséről.

Határidő: 2026. március 31.

Felelős: Balaicz Zoltán polgármester

2. Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon az emlékmű áthelyezésével és felújításával kapcsolatos költségek tervezéséről a költségvetés negyedik negyedéves módosítása során.

Határidő: 2025. december 11.

Felelős: Balaicz Zoltán polgármester

Zalaegerszeg, 2025. november 10.

Balaicz Zoltán
polgármester

1. melléklet

